

Київський університет імені Бориса Грінченка
Кафедра початкової освіти та методик гуманітарних дисциплін

“ЗАТВЕРДЖУЮ”

Проректор

з науково-методичної та навчальної роботи

О.Б. Жильцов

“ 04 ” 09 2014 року

РОБОЧА ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

2 НП Актуальні проблеми початкової освіти

спеціальність 8.01010201 «Початкова освіта»

Педагогічний інститут

Актуальні проблеми початкової освіти: роб. навч. прогр. [для студ. спеціальності 8.01010201 «Початкова освіта»] / укладач О.В. Матвієнко. – Київський університет імені Бориса Грінченка, 2014. – 25 с.

Розробник:

Матвієнко Олена Валеріївна, доктор педагогічних наук професор кафедри початкової освіти та методик гуманітарних дисциплін Педагогічного інституту Київського університету імені Бориса Грінченка

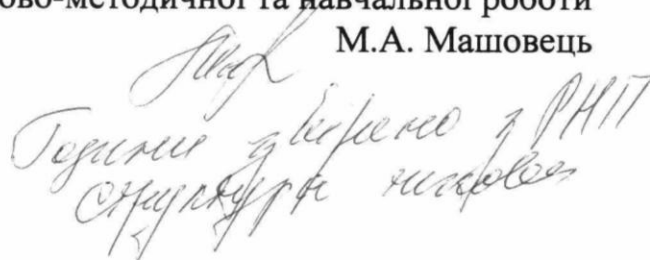
Робоча програма затверджена на засіданні кафедри початкової освіти та методик гуманітарних дисциплін

Протокол № 1 від 03 вересня 2014 року

Завідувач кафедри початкової освіти та
методик гуманітарних дисциплін

 - С.М. Мартиненко

Заступник директора
з науково-методичної та навчальної роботи
М.А. Машовець

Тетяна Машовець з РНП
Структурна менеджерка

ЗМІСТ

Пояснювальна записка.....	4
Структура програми навчальної дисципліни.....	6
I. Опис предмета навчальної дисципліни.....	6
II. Тематичний план навчальної дисципліни.....	7
III. Програма.....	9
<i>Змістовий модуль I. Динаміка розвитку педагогічної системи України.....</i>	<i>9</i>
<i>Змістовий модуль II. Шкільна неуспішність: шляхи та умови</i>	
попередження.....	14
IV. Навчально-методична карта дисципліни «Актуальні проблеми початкової освіти».....	18
V. Плани семінарських занять.....	12
VI. Завдання для самостійної роботи.....	16
Карта самостійної роботи магістра.....	17
VII. Індивідуальна науково-дослідна робота (навчальний проект).....	19
VIII. Система поточного та підсумкового контролю.....	22
IX. Методи навчання.....	24
X. Методичне забезпечення курсу.....	25
XI. Рекомендована література.....	25
Основна.....	25
Додаткова.....	26

ПОЯСНЮВАЛЬНА ЗАПИСКА

У ХХІ виникають нові поняття в галузі освіти – це вчення про європейську освіту, дидактичні концепції, на яких вона будується, це планетарна освіта, яка спирається на найвищі універсальні цінності виховання дітей планети Земля, а не тільки окремої країни, на формування компетентності в рішенні проблем світу, на вихованні почуттів причетності до Землі, це духовна освіта, яка спрямована на розвиток духу людини.

Концептуальні основи нової парадигми освіти визначені в Декларації прав людини, в програмі «Освіта ХХІ століття», де відзначається, що освіта має бути спрямована на всезагальний розвиток особистості. Це принципове положення присутнє майже в усіх сучасних зарубіжних програмах педагогічних систем освіти. В них переважає альтернативна спрямованість навчання, критика розуміння навчального процесу як процедури здобуття інформації, обов'язкової суми знань, засвоєння повного переліку вмій і навичок, вивчення директивно-певної кількості предметів. Сьогодні глобальним проблемам розвитку освіти у світовій практиці відводиться дуже багато уваги, сучасна філософія освіти, яка прагне до осмислення феномена освіти, його природи та функцій у соціумі і культурі, розглядає найбільш загальні методологічні і світоглядні основи розвитку освіти, особливості її функціонування, характер здійснення перетворень в освітянській галузі, сукупність філософських настанов щодо процесу засвоєння знань. Насамперед ідеться про такі питання, як філософське розуміння людини, природи її розвитку і пізнавального ставлення до світу.

Ось чому виникає нагальна потреба введення в навчальні плани підготовки вчителів дисциплін, розкривають загальні філософські підходи у контексті педагогічної проблематики, трансформуються у проблеми розуміння природи суб'єкта навчання, розвитку його як творчої особистості. Нова філософія освіти виходить із пріоритетності її розвитку.

Курс «Актуальні проблеми початкової освіти» – важлива частина всієї системи підготовки студентів спеціальності «Початкове навчання».

Мета курсу: підготувати студентів – майбутніх фахівців початкової освіти до розуміння проблем реформування та оновлення початкової освіти.

Завдання курсу:

– методичні – ознайомити студентів з основними проблемами початкової освіти нашої країни та інших країн світу; сформувати у студентів відповідальне ставлення до ролі вчителя – реформатора, прагнення поповнювати свої знання, підвищувати професійну майстерність

– пізнавальні – надати студентам наукові знання про сутність нових підходів та концепцій сучасної освіти та механізми розв'язання педагогічних проблем.

– практичні – застосовувати теоретичні знання з курсу у педагогічній практиці та в процесі подальшої самоосвіти.

– виховні – виховувати у студентів відповідальне ставлення до своєї професії, прагнення до самовдосконалення.

За результатами вивчення дисципліни студенти повинні **знати:**

- динаміку розвитку педагогічної системи України;
- напрями оновлення освіти в педагогічній системі України;
- психолого-педагогічні основи шкільної неуспішності;

вміти:

- організувати навчально-виховний процес спрямований на удосконалення існуючої педагогічної системи;
- розробляти та організовувати систему занять з попередження та усунення шкільної неуспішності з учнями початкової школи.

На вивчення навчальної дисципліни відводиться 90 години / 2,5 кредита ECTS, із них – 48 годин аудиторних (16 – лекційних, 14 – семінарських занять, 6 – індивідуальна робота), 42 годин – на самостійну роботу. Вивчення студентами навчальної дисципліни «Актуальні проблеми початкової освіти» завершується складанням заліку.

I. Опис предмета навчальної дисципліни

Предмет навчальної дисципліни: актуальні проблеми початкової освіти.

Курс	Напрямок, спеціальність, освітньо-кваліфікаційний рівень	Характеристика навчальної дисципліни
1	2	3
<p><i>Кількість кредитів, відповідних ECTS: 2,5 кредити</i></p> <p><i>Змістові модулі: 2 модуль</i></p> <p><i>Загальний обсяг дисципліни (години): 90 години</i></p> <p><i>Тижневих годин: 3 години</i></p>	<p>0101 «Педагогічна освіта»</p> <p>8.01010201 «Початкова освіта»</p> <p>ОКР «магістр»</p>	<p><i>Нормативна</i></p> <p><i>Рік підготовки: 6</i></p> <p><i>Семестр: 13</i></p> <p><i>Аудиторні заняття: 48 годин, з них:</i></p> <p><i>Лекції (теоретична підготовка): 16 годин</i></p> <p><i>Семінарські заняття: 14 годин</i></p> <p><i>Індивідуальна робота: 6 годин</i></p> <p><i>Самостійна робота: 42 годин</i></p> <p><i>Вид контролю: залік.</i></p>

II. ТЕМАТИЧНИЙ ПЛАН НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

ТЕМА	Загальна кількість годин	Аудиторних	Лекційних	Семінарських	Індивідуальна робота	Самостійна робота	Підсумковий контроль
<i>Змістовий модуль I. Динаміка розвитку педагогічної системи України</i>	28	18	8	6	-	10	4
Тема 1. Актуальні педагогічні проблеми, їх класифікація та специфіка	-	-	2	-	-	-	-
Тема 2. Сучасні підходи до педагогічної діяльності вчителя відповідно до Державного стандарту початкової освіти	-	-	2	-	-	-	-
Тема 3. Діагностика і моніторинг результатів виховної практики в початковій школі	-	-	-	2	-	4	1
Тема 4. Педагогічна підтримка молодшого школяра у виховній практиці початкової школи	-	-	2	-	-	-	-
Тема 5. Проектувальна діяльність і планування виховної роботи в школі і класі	-	-	-	2	-	2	1
Тема 6. Комунікативна культура вчителя	-	-	2	-	-	-	1
Тема 7. Практична підготовка вчителя до попередження і вирішення конфліктів у навчальній групі	-	-	-	2	-	4	1
<i>Змістовий модуль II. Шкільна неуспішність: шляхи та умови попередження</i>	62	30	8	8	6	32	8
Тема 8. Психологічна готовність дитини до шкільного навчання	-	-	-	-	-	4	-
Тема 9. Індивідуально-психологічні особливості та їх впливи на успішність навчальної діяльності учнів молодшого шкільного віку	-	-	2	-	1	-	-
Тема 10. Індивідуально-психологічні особливості темпераменту та їх вплив на успішність навчальної діяльності молодших школярів	-	-	-	-	1	4	1
Тема 11. Типи невстигаючих школярів	-	-	2	-	1	4	-
Тема 12. Шляхи та умови індивідуального підходу до невстигаючих учнів молодшого шкільного віку	-	-	-	2	-	4	1

Тема 13. Психологічні причини загального відставання в навчанні: недоліки в розвитку пізнавальної сфери	-	-	2	-	1	-	1
Тема 14. Труднощі в навчанні пов'язані з несформованістю просторових уявлень у молодших школярів	-	-	-	-	1	4	1
Тема 15. Гіперактивна поведінка школярів як прояв дефіциту процесу довільної саморегуляції	-	-	2	2	-	-	1
Тема 16. Недисциплінованість школярів і її причини	-	-	-	2	-	-	1
Тема 17. Групи дітей з труднощами навчання письму, читанню й рахунку	-	-	-	-	1	6	1
Тема 18. Засоби виявлення і психологічної корекції труднощів у навчанні учнів початкової школи	-	-	-	2	-	6	1
Разом з навчальним планом:	90	48	16	14	6	42	12

III. ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

Змістовий модуль I

ДИНАМІКА РОЗВИТКУ ПЕДАГОГІЧНОЇ СИСТЕМИ УКРАЇНИ

ТЕМА 1. Актуальні педагогічні проблеми: їх класифікація та специфіка

ЛЕКЦІЯ 1. Актуальні педагогічні проблеми: їх класифікація та специфіка (2 год.)

1. Завдання освіти ХХІ століття, найважливіші напрямки її розвитку
2. Гуманістично-особистісний підхід до розвитку освіти в Україні
3. Умови навчання, які сприяють гуманістичному вихованню
4. Актуальні проблеми педагогіки початкової освіти

Ключові поняття: державний стандарт, актуальні проблеми навчання, актуальні проблеми виховання, актуальні проблеми освіти.

ТЕМА 2. Сучасні підходи до педагогічної діяльності вчителя відповідно до Державного стандарту початкової освіти

ЛЕКЦІЯ 2. Сучасні підходи до педагогічної діяльності вчителя відповідно до Державного стандарту початкової освіти (2 год.)

1. Напрями оновлення освіти в педагогічній системі України
2. Державний стандарт початкової освіти
3. Виховання як складова частина цілісного освітнього процесу
4. Основні ознаки педагогічних технологій

Ключові поняття: державний стандарт початкової освіти, культурологічний підхід, інтегративний підхід, діяльнісний підхід, рефлексивний підхід.

ТЕМА 3. Педагогічна підтримка молодшого школяра у виховній практиці початкової школи

ЛЕКЦІЯ 3. Педагогічна підтримка молодшого школяра у виховній практиці початкової школи (2 год.)

1. Принцип єдності виховання і навчання як основоположний принцип змісту освіти
2. Особливості виховання і педагогічна підтримка дітей в початковій школі
3. Психолого-педагогічні домінанти розвитку – пріоритетні стратегії

підтримки

4. Зміст і форми роботи класного керівника з просвіти батьків

Ключові поняття: педагогічна підтримка, учитель-фасилітатор, психолого-педагогічні домінанти розвитку, співпраця школи і сім'ї.

ТЕМА 4. Комунікативна культура вчителя

ЛЕКЦІЯ 4. Комунікативна культура вчителя (2 год.)

1. Система міжособистісних взаємодій у соціально-педагогічному середовищі
2. Особливості взаємодії вчителя й учнів
3. Природа і характер педагогічних конфліктів:
 - а) об'єктивні причини педагогічних конфліктів
 - б) суб'єктивні причини педагогічних конфліктів
4. Розвиток довільного міжособистісного конфлікту

Ключові поняття: соціально-педагогічне середовище, міжособистісні відносини, педагогічний конфлікт, комунікативна культура вчителя.

Змістовий модуль II

ШКІЛЬНА НЕУСПІШНІСТЬ: ШЛЯХИ ТА УМОВИ ПОПЕРЕДЖЕННЯ

ТЕМА 5. Індивідуально-психологічні особливості та їх вплив на успішність навчальної діяльності учнів молодого шкільного віку

ЛЕКЦІЯ 5. Індивідуально-психологічні особливості та їх вплив на успішність навчальної діяльності учнів молодого шкільного віку (2 год.)

1. Формування психологічних передумов оволодіння навчальною діяльністю як необхідна умова успішного навчання.
2. Природні характеристики нервової системи школярів і успішність шкільного навчання.
3. Особливості темпераменту учнів як фактор навчальної діяльності.
4. Психологічні проекти школярів з різними типологічними властивостями.

Ключові поняття: невстигаючі школярі, шкільна неуспішність, внутрішня позиція школяр, шкільна дезадаптація, індивідуальні особливості особистості, індивідуальний стиль діяльності.

ТЕМА 6. Типи невстигаючих школярів

ЛЕКЦІЯ 6. Типи невстигаючих школярів (2 год.)

1. Види неуспішності. Типології відстаючих у навчанні школярів
2. Психолого-педагогічні основи індивідуального підходу до невстигаючих школярів

Ключові поняття: диференційований підхід у навчанні, індивідуальний підхід, неуспішність абсолютна, неуспішність відносна, важкі діти, види неуспішності.

ТЕМА 7. Психологічні причини загального відставання в навчанні. Недоліки в розвитку пізнавальної сфери

ЛЕКЦІЯ 7. Психологічні причини загального відставання в навчанні. Недоліки в розвитку пізнавальної сфери (2 год.)

1. Наукові підходи до розуміння причин шкільної неуспішності в історичному аспекті
2. Недоліки в розвитку відчуттів, сприйняття процесів уваги, пам'яті, мислення й уяви та труднощі, що виникають у зв'язку з ними в навчальній діяльності школярів
3. Труднощі в навчанні, пов'язані з несформованістю просторових уявлень у школярів

Ключові поняття: інертність мислення, конкретність мислення, не диференційованість виховання, нестійкість мислення, одно лінійність мислення, синкретичність мислення, фрагментарність сприйняття.

ТЕМА 8. Гіперактивна поведінка школярів як прояв дефіциту процесу довільної саморегуляції

ЛЕКЦІЯ 8. Гіперактивна поведінка школярів як прояв дефіциту процесу довільної саморегуляції (2 год.)

1. Роль довільної сфери в навчальній діяльності. Труднощі в навчанні
2. Структура системи саморегуляції та навчальні труднощі, які викликані несформованістю її окремих ланок
3. Гіперактивна поведінка школярів

Ключові поняття: гіперактивність, диференційованість кін естетичних відчуттів, мікромоторика, психомоторні процеси, самоконтроль, саморегуляція, самостійність, синдром дефіциту уваги з гіперактивністю.

СЕМІНАРСЬКЕ ЗАНЯТТЯ 8. Гіперактивна поведінка школярів як прояв дефіциту процесу довільної саморегуляції (2 год.)

IV. НАВЧАЛЬНО-МЕТОДИЧНА КАРТКА ДИСЦИПЛІНИ «АКТУАЛЬНІ ПРОБЛЕМИ ПЕДАГОГІКИ ПОЧАТКОВОЇ ОСВІТИ»

Разом: 90 год., із них: лекцій – 16 годин, семінарські заняття – 14 годин, індивідуальна робота – 6 годин, самостійна робота – 42 години

Назва модуля	Динаміка розвитку педагогічної системи України				Шкільна неуспішність: шляхи та умови попередження			
Кількість балів за модуль	82 балів				153 балів			
Теми	1	2	3	4	5	6	7	8
Лекції	Актуальні педагогічні проблеми, їх класифікація та специфіка	Сучасні підходи до педагогічної діяльності вчителя відповідно до Державного стандарту початкової освіти.	Педагогічна підтримка молодшого школяра у виховній практиці початкової школи	Комунікативна культура вчителя	Індивідуально-психологічні особливості та їх вплив на успішність навчальної діяльності учнів молодшого шкільного віку	Типи невстигаючих школярів	Психологічні причини загального відставання в навчанні. Недоліки в розвитку пізнавальної сфери	Гіперактивна поведінка школярів як прояв дефіциту процесу довільної саморегуляції
Семінарські заняття	Актуальні педагогічні проблеми, їх класифікація та специфіка	Педагогічна підтримка молодшого школяра у виховній практиці початкової школи	Практична підготовка вчителя до попередження і вирішення конфліктів у навчальній групі		Шляхи та умови індивідуального підходу до невстигаючих учнів молодшого шкільного віку	Гіперактивна поведінка школярів як прояв дефіциту процесу довільної саморегуляції	Недисциплінованість школярів і її причини	Засоби виявлення і психологічної корекції труднощів у навчанні учнів початкової школи
Самостійна робота	45 балів				105 балів			
ІНДЗ	30 балів							
Види поточного контролю	Модульна контрольна робота – 25 балів							
Підсумковий контроль	Всього – 290 балів, коефіцієнт – 2,9 Залік							

V. ПЛАНИ СЕМІНАРСЬКИХ ЗАНЯТЬ

Змістовий модуль I Динаміка розвитку педагогічної системи України

Семінарське заняття 1

ТЕМА. *Актуальні педагогічні проблеми: їх класифікація та специфіка (2 год.)*

План заняття

1. Державна національна програма «Освіта. Україна XXI століття»
2. Класифікація дидактичних систем
3. Актуальні проблеми навчання
4. Актуальні проблеми виховання
5. Класифікація виховних систем
6. Види освітніх систем
7. Актуальні проблеми педагогіки початкової освіти
8. Державний стандарт початкової освіти
9. «Моніторинг» в освіті
10. Сучасні «ключові компетенції» як критерії оцінки якості освіти
11. Критерії, показники і методика вивчення ефективності виховної діяльності
12. Особистісно-діяльнісний підхід як методологічна основа освітньої діяльності
13. Основні ознаки педагогічних технологій
14. Основні методологічні задачі діагностики

Рекомендована література

Основна: 1, 3, 4, 6

Додаткова: 2, 5, 6, 8, 10, 11

Семінарське заняття 2

ТЕМА. *Педагогічна підтримка молодшого школяра у виховній практиці початкової школи (2 год.)*

План заняття

1. «Методологічний підхід» у вихованні.
2. Основні компоненти системного підходу.
 1. Компоненти особистісно-орієнтованого підходу.
 2. Елементи синергетичного підходу і їх взаємозв'язок.
 3. Основні суперечності, що склалися в сучасному суспільстві.
 4. Завдання та принципи особистісно-орієнтованої освіти.
 5. Особливості виховання і педагогічна підтримка дитини в початковій школі.

6. Психолого-педагогічні домінанти розвитку – пріоритетні стратегії підтримки.
7. Зміст і форми роботи класного керівника з просвіти батьків.
8. Сутність та зміст проєктувальної діяльності вчителя з виховної роботи.
9. Розробка програми виховання.
10. Особливості прогнозування розвитку дитячого колективу.
11. Технологія планування виховної роботи.
12. Структура, зміст, форми планування виховної роботи.
13. Батьківські збори як важливий педагогічний інструмент у руках вчителя.
14. Тематика батьківських зборів.

Рекомендована література

Основна: 3, 4, 5, 6, 13

Додаткова: 2, 5, 6, 8, 10

Семінарське заняття 3

ТЕМА: *Практична підготовка вчителя до попередження і вирішення конфліктів у навчальній групі (2 год.)*

План заняття

1. Соціально-педагогічне середовище.
2. Система міжособистісних взаємодій у школі.
3. Міжособистісні відносини в підсистемі «дорослий-дорослий».
4. Міжособистісні відносини в підсистемі «дорослий-дитина».
5. Міжособистісні відносини в підсистемі «дитина-дитина».
6. Природа і характер педагогічних конфліктів.
7. Об'єктивні причини педагогічних конфліктів.
8. Суб'єктивні причини педагогічних конфліктів.
9. Розвиток довільного міжособистісного конфлікту.
10. Розвиток здатності вчителя до психологічної саморегуляції.
11. Тренінг здатності до психологічної саморегуляції.
12. Самонавіювання як один з основних засобів роботи над собою.
13. Аутогенне тренування.
14. Рекомендації вчителю у випадку виникнення стресової ситуації в школі.
15. Проведення імітаційно-моделюючих ігор по організації сприятливого психологічного середовища в навчальній групі.
16. Практикум з вирішення конфліктних ситуацій у навчальній групі.

Рекомендована література

Основна: 1, 3, 4, 5, 9

Додаткова: 2, 5, 6, 7, 8

Змістовий модуль II

Шкільна неуспішність: шляхи та умови попередження

Семінарське заняття 4

ТЕМА: *Шляхи та умови індивідуального підходу до невстигаючих учнів молодшого шкільного віку (2 год.)*

План заняття

1. Види неуспішності. Типології відстаючих у навчанні школярів.
2. Психолого-педагогічні основи індивідуального підходу до невстигаючих школярів.
3. Психологічна готовність дитини до шкільного навчання.
4. Підходи до розуміння причин шкільної неуспішності в історичному аспекті.
5. Недоліки в розвитку відчуттів, сприйняття, процесів уваги, пам'яті, мислення й уваги та труднощі, що виникають у зв'язку з ними в навчальній діяльності школярів.
6. Що треба робити, щоб сформувати в школярів навчальні й пізнавальні інтереси?

Рекомендована література

Основна: 1, 2, 3, 5

Додаткова: 2, 4, 6, 7

Семінарське заняття 5

ТЕМА: *Гіперактивна поведінка школярів як прояв дефіциту процесу довільної саморегуляції (2 год.)*

План заняття

1. Роль довільно-регулятивної сфери в навчальній діяльності.
2. Труднощі в навчанні викликані недоліками в розвитку довільно-регулятивної сфери.
3. Структура системи саморегуляції й навчальних труднощів, викликаних несформованістю її окремих ланок.
4. Індивідуально-психологічні особливості темпераменту та їх вплив на успішність навчальної діяльності.
5. Труднощі в навчанні пов'язані з несформованістю просторових уявлень у школярів.
6. Психологічні причини загального відставання в навчанні. Недоліки в розвитку пізнавальної сфери.
7. Учні із синдромом дефіциту уваги з гіперактивністю.
8. Опишіть психологічний механізм виникнення негативних афективних хвилювань у школярів.

Рекомендована література

Основна: 1, 2, 3, 5

Додаткова: 1, 3, 6, 7, 12, 14

Семінарське заняття 6

ТЕМА: *Недисциплінованість школярів і її причини (2 год.)*

План заняття

1. Психолого-педагогічні причини шкільної неспішності.
2. Групи недисциплінованих школярів.
3. Шляхи подолання недисциплінованості учнів.
4. Які помилки у використанні прийомів навчальної діяльності найчастіше зустрічаються у школярів.

Рекомендована література

Основна: 1, 2, 4, 5

Додаткова: 2, 4, 6, 7, 8

Семінарське заняття 7

ТЕМА: *Засоби виявлення і психологічної корекції труднощів у навчанні учнів початкової школи (2 год.)*

План заняття

1. Групи дітей з труднощами навчання письму, читанню й рахунку.
2. Основні труднощі при навчанні головним шкільним навичкам.
3. Психологічні причини, що викликають різні труднощі в школярів з української мови, читання й математики.
4. Охарактеризуйте основні відмінності письмової мови від мови усної.
5. Які особливості математичного мислення?
6. Обґрунтуйте думку А.П. Нечаєва про те, що навчання дитини читанню має йти спільно з розвитком всієї особистості дитини.
7. Як виявляються причини навчальних труднощів за допомогою психограм?

Рекомендована література

Основна: 1, 2, 3, 4, 5

Додаткова: 2, 5, 6, 7, 14

VI. ЗАВДАННЯ ДЛЯ САМОСТІЙНОЇ РОБОТИ

Змістовий модуль I

ДИНАМІКА РОЗВИТКУ ПЕДАГОГІЧНОЇ СИСТЕМИ УКРАЇНИ

Тема 3

Повідомлення про варіативні моделі виховання. – 4 год.

Тема 5

Підготувати повідомлення за темою: «Менеджмент як мистецтво управління». – 2 год.

Тема 7

Підготувати повідомлення про спостереження за поведінкою дитини на заняттях у школі, порівняння поведінки та успіхів з поведінкою та успіхами ровесників. – 4 год.

Змістовий модуль II

ШКІЛЬНА НЕУСПІШНІСТЬ: ШЛЯХИ ТА УМОВИ ПОПЕРЕДЖЕННЯ

Тема 8

Підготувати повідомлення про особливості підготовки дитини до навчання у школі. – 4 год.

Тема 10

Проаналізувати типологію невстигаючих школярів в різних наукових джерелах (дослідження у вигляді аналітичного реферату). – 4 год.

Тема 11

Проаналізувати характеристики груп невстигаючих школярів, які запропоновані Л.С.Славіною та Н.І.Мурачковським (дослідження у вигляді аналітичного реферату). – 4 год.

Тема 12

На основі методу спостереження за реальною навчальною діяльністю учнів початкової школи визначити фактори, що впливають на емоційне ставлення учнів до навчання. – 4 год.

Тема 14

Підготувати повідомлення на тему: «Труднощі в навчанні, пов'язані з несформованістю просторових уявлень у школярів». – 4 год.

Тема 17

Підготувати повідомлення на тему: «Групи дітей з труднощами навчання письму, читанню і рахунку». – 6 год.

Тема 18

Провести психодіагностичне обстеження одного школяра з когнітивними труднощами у навчанні та побудувати його психограму і за нею визначити психологічну причину його неуспішності. – 6 год.

Карту самостійної роботи, де визначено форми академічного контролю, успішність (бали) і термін виконання самостійної роботи магістрами, подано у вигляді табл. 6.1.

Таблиця 6.1

КАРТА САМОСТІЙНОЇ РОБОТИ МАГІСТРА

Змістовий модуль та теми курсу	Години	Академічний контроль	Бали
Змістовий модуль I.			
Тема 3	4	Повідомлення про варіативні моделі виховання.	15
Тема 5	2	Підготувати повідомлення за темою: «Менеджмент як мистецтво управління».	15
Тема 7	4	Підготувати повідомлення про спостереження за поведінкою дитини на заняттях у школі, порівняння поведінки та успіхів з поведінкою та успіхами ровесників.	15
Змістовий модуль II.			
Тема 8	4	Підготувати повідомлення про особливості підготовки дитини до навчання у школі.	15
Тема 10	4	Проаналізувати типологію невстигаючих школярів в різних наукових джерелах (дослідження у вигляді аналітичного реферату).	15
Тема 11	4	Проаналізувати характеристики груп невстигаючих школярів, які запропоновані Л.С.Славіною та Н.І.Мурачковським (дослідження у вигляді аналітичного реферату).	15
Тема 12	4	На основі методу спостереження за реальною навчальною діяльністю учнів початкової школи визначити фактори, що впливають на емоційне ставлення учнів до навчання.	15
Тема 14	4	Підготувати повідомлення на тему: «Труднощі в навчанні, пов'язані з несформованістю просторових уявлень у школярів».	15
Тема 17	6	Підготувати повідомлення на тему: «Групи дітей з труднощами навчання письму, читанню і рахунку».	15
Тема 18	6	Провести психодіагностичне обстеження одного школяра з когнітивними труднощами у навчанні та побудувати його психограму і за нею визначити психологічну причину його неуспішності.	15
Разом: 42 години		Разом: 150 балів	

VII. ІНДИВІДУАЛЬНА НАВЧАЛЬНО-ДОСЛІДНА РОБОТА (навчальний проект)

Індивідуальна навчально-дослідна робота є видом позааудиторної індивідуальної діяльності магістра, результати якої використовуються у процесі вивчення програмного матеріалу навчальної дисципліни.

Індивідуальне навчально-дослідне завдання (ІНДЗ) з курсу – це вид науково-дослідної роботи, що містить результати дослідницького пошуку, відображає певний рівень навчальної компетентності магістра.

Мета ІНДЗ: самостійне вивчення частини програмного матеріалу, систематизація, узагальнення, закріплення та практичне застосування знань із навчального курсу, удосконалення навичок самостійної навчально-пізнавальної діяльності.

Зміст ІНДЗ: завершена теоретична або практична робота у межах навчальної програми курсу, яка виконується на базі знань, умінь а навичок, отриманих під час лекційних, практичних занять і охоплює декілька тем або весь зміст навчального курсу.

Орієнтована структура ІНДЗ – дослідження має структуру реферату: вступ, основна частина, висновки, додатки (якщо вони є), список використаних джерел. критерії оцінювання та шкалу оцінювання подано відповідно у табл. 7.1, 7.2.

Таблиця 7.1

Критерії оцінювання ІНДЗ (науково-педагогічного дослідження у вигляді реферату)

№ з/п	Критерії оцінювання роботи	Максимальна кількість балів за кожним критерієм
1	Обґрунтування актуальності, формулювання мети, завдань та визначення методів дослідження. Складання плану реферату	6 бали
2	Критичний аналіз сутності та змісту першоджерел. Наведення фактів, ідей, результатів досліджень у логічній послідовності та зв'язку. Аналіз сучасного стану досліджуваної проблеми, розгляд тенденцій подальшого розвитку досліджуваного питання	10 балів
3	Дотримання правил реферуванням наукових публікацій	4 бали
4	Доказовість висновків, обґрунтованість власної позиції, пропозиції щодо вирішення проблеми, визначення подальших перспектив дослідження	6 балів
5	Дотримання вимог щодо технічного оформлення структурних елементів роботи (титульний аркуш, план, вступ, основна частина, висновки, додатки (якщо вони є), список використаних джерел)	4 бали
Разом		30 балів

Шкала оцінювання ІНДЗ
(науково-педагогічного дослідження у вигляді реферату)

Рівень виконання	Кількість балів, що відповідає рівню	Оцінка за традиційною системою
Високий	30	Відмінно
Достатній	25	Добре
Середній	20	Задовільно
Низький	10	Незадовільно

Оцінка з ІНДЗ є обов'язковим балом, який враховується при підсумковому оцінюванні навчальних досягнень студентів з навчальної дисципліни «Актуальні проблеми початкової освіти».

Магістр може набрати максимальну кількість балів за ІНДЗ – 30 балів.

**Орієнтовна тематика ІНДЗ досліджень з навчальної дисципліни
«Актуальні проблеми початкової освіти»**

1. Організація процесу сприятливої зміни первинного особистісного стану дитини на основі педагогічної підтримки.
2. «Проблемний підхід» до дитини в особистісно-розвиваючій освіті.
3. Стратегія взаємодії з дитиною (як розпізнати авторитарний стиль взаємин з дітьми?).
4. Довірливі відносини як засіб педагогічної підтримки дитини.
5. Використання можливості класного колективу в організації умов для успішного проходження дитиною етапів її особистісного становлення.
6. Технології побудови відносин в школі на основі довіри, дійсної відповідальності, взаєморозуміння.
7. Врахування в вихованні психологічного стану дитини – надійна передумова успіхів в різних ситуаціях взаємодії педагога і дитини.
8. Адекватні способи педагогічної підтримки в розв'язанні проблем дитини: суть, досвід, перспектива.
9. Розвиток здібності дитини до самовизначення, самореалізації, самореабілітації.
10. Дослідження ефективності педагогічної техніки, технологій і методик стосовно конкретної дитини.
11. Особливості самоаналізу навчального заняття в контексті положень особистісно-розвиваючої освіти.
12. Самодіагностика змісту і способів освітньої діяльності із забезпечення педагогічної підтримки дитини.
13. Діалогова концепція М.М.Бахтіна – В.С.Біблера як методологічний орієнтир у пошуку шляхів здійснення особистісно-розвиваючого виховання.
14. Збагнення дитиною культурних сенсів (цінностей) власного життя: зміст діяльності, способи, прийоми.

15. Взаємодія загальноосвітніх установ й установ додаткової і професійної освіти як чинник створення освітньо-виховного простору, що сприяє формуванню у дитини інтелектуальних потреб і підвищеної мотивації до пізнання.

16. Роль і місце науково-пізнавальної діяльності учнів в розвитку особистості.

17. Актуальність проблеми творчого розвитку дітей як чинника оптимізації виховного процесу.

18. У чому полягають особливості реалізації творчого потенціалу обдарованих дітей.

19. Виховання і розвиток дітей у сфері їх вільного часу.

20. Роль сім'ї, школи, установ додаткової освіти в організації вільного часу учнів.

VIII. СИСТЕМА ПОТОЧНОГО ПІДСУМКОВОГО КОНТРОЛЮ ЗНАТЬ

Навчальні досягнення магістрів із дисципліни оцінюються за модульно-рейтинговою системою, в основу якої покладено принцип поопераційної звітності, обов'язковості модульного контролю, накопичувальної системи оцінювання рівня знань, умінь та навичок; розширення кількості підсумкових балів до 100.

Контроль успішності студентів з урахуванням поточного і підсумкового оцінювання здійснюється відповідно до навчально-методичної карти, де зазначено види й терміни контролю. Систему рейтингових балів для різних видів контролю та порядок їх переведення у національну (4-бальну) та європейську (ECTS) шкалу подано у табл. 8.1, табл. 8.2.

Таблиця 8.1

Рахунок рейтингових балів за видами поточного (модульного) контролю

№ З/п	Вид діяльності	Кількість балів за одиницю	Кількість одиниць для розрахунку	Всього
1	Відвідування лекцій	1	8	8
2	Відвідування практичних (семінарських) занять	1	7	7
3	Виконання завдання з самостійної роботи (домашнього завдання)	15	10	150
4	Робота на семінарському (практичному занятті), в т.ч. повідомлення, виступ	10	7	70
5	ІНДЗ	30	1	30
6	МКР	25	1	25
Максимальна кількість балів - 290,		Коефіцієнт - 2,9		

У процесі оцінювання навчальних досягнень студентів застосовуються такі методи:

1. **Методи усного контролю:** індивідуальне опитування, фронтальне опитування, співбесіда, залік.
2. **Методи письмового контролю:** модульний письмовий контроль; підсумкове письмове тестування, звіт, реферат, ІНДЗ.
3. **Методи самоконтролю:** уміння самостійно оцінювати свої знання, самоаналіз.

Таблиця 8.2

Порядок переведення рейтингових показників успішності у європейські оцінки ECTS

Підсумкова кількість балів (max – 100)	Оцінка за 4-бальною шкалою	Оцінка за шкалою ECTS
1–34	«незадовільно» (з обов'язковим повторним курсом)	F
35–59	«незадовільно» (з можливістю повторного складання)	FX
60–68	«задовільно»	E
69–74		D
75–81	«добре»	C
82–89		B
90–100	«відмінно»	A

Загальні критерії оцінювання успішності студентів, які отримали за 4-бальною шкалою оцінки «відмінно», «добре», «задовільно», «незадовільно» подано у табл. 8.3.

Таблиця 8.3

Загальні критерії оцінювання навчальних досягнень магістрів

Оцінка	Критерії оцінки
«відмінно»	ставиться за повні та міцні знання матеріалу в заданому обсязі, вміння вільно виконувати практичні завдання, передбачені навчальною програмою; за знання основної та додаткової літератури; за вияв креативності у розумінні і творчому використанні набутих знань та вмінь.
«добре»	ставиться за вияв студентом повних, систематичних знань із дисципліни, успішне виконання практичних завдань, засвоєння основної та додаткової літератури, здатність до самостійного поповнення та оновлення знань, але у відповіді студента наявні незначні помилки.
«задовільно»	ставиться за задовільне знання основного навчального матеріалу в обсязі, достатньому для подальшого навчання і майбутньої фахової діяльності, поверхову обізнаність з основною і додатковою літературою, передбаченою навчальною програмою; за суттєві помилки у виконанні практичних завдань, які студент спроможний усунути за допомогою викладача.

«незадовільно»	виставляється студентів, відповідь якого під час відтворення основного програмового матеріалу поверхова, фрагментарна, що зумовлюється початковими уявленнями про предмет вивчення. Таким чином, оцінка «незадовільно» ставиться студентів, який неспроможний до навчання чи виконання фахової діяльності після закінчення ВНЗ без повторного навчання за програмою відповідної дисципліни.
----------------	---

Кожний модуль включає бали за поточну роботу студента на семінарських заняттях, виконання самостійної роботи, індивідуальну роботу, модульну контрольну роботу.

Виконання модульної контрольної роботи здійснюється в режимі комп'ютерної діагностики або з використанням роздрукованих завдань.

Реферативні дослідження, які виконує студент за визначеною тематикою, обговорюються та захищаються на практичних заняттях (див. п. «Захист творчих проектів»).

Модульний контроль знань магістрів здійснюється після завершення вивчення навчального матеріалу модулів.

Кількість балів за роботу з теоретичним матеріалом, на семінарських заняттях, під час виконання самостійної та індивідуальної навчально-дослідної роботи залежить від дотримання таких вимог:

- своєчасність виконання навчальних завдань;
- повний обсяг їх виконання;
- якість виконання навчальних завдань;
- самостійність виконання;
- творчий підхід у виконанні завдань;
- ініціативність у навчальній діяльності.

ІХ. МЕТОДИ НАВЧАННЯ

І. Методи організації та здійснення навчально-пізнавальної діяльності:

1) За джерелом:

- *словесні*: лекція (традиційна, проблемна) із застосування комп'ютерних інформаційних технологій (PowerPoint - презентація), пояснення, розповідь, бесіда;
- *наочні*: спостереження, ілюстрація, демонстрація;
- *практичні*: вправи.

2) За логікою передачі й сприймання навчальної інформації: індуктивні, дедуктивні, аналітичні, синтетичні.

3) За ступенем самостійного мислення: репродуктивні, пошукові, дослідницькі.

4) За ступенем керування навчальною діяльністю: піж керівництвом викладача; самостійна робота студентів: з книгою; виконання індивідуальних навчальних проектів.

II. Методи стимулювання інтересу до навчання і мотивації навчально-пізнавальної діяльності:

1) Методи стимулювання інтересу до навчання: навчальні дискусії; створення ситуації пізнавальної новизни; створення ситуації зацікавленості (метод цікавих аналогій тощо).

X. МЕТОДИЧНЕ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ КУРСУ

- опорні конспекти лекцій;
- навчальні посібники (друкований та електронний варіанти);
- робоча навчальна програма;
- орієнтовна тематика ІНДЗ з навчальної дисципліни;
- збірка тестових і контрольних завдань для модульного оцінювання навчальних досягнень студентів;
- засоби підсумкового контролю (комплект друкованих теоретичних та практичних завдань для підсумкового контролю).

XI. РЕКОМЕНДОВАНА ЛІТЕРАТУРА

Основна:

1. Актуальні проблеми педагогіки початкової освіти : [навч.-метод. посіб.] / Кам'янець-Поділ. нац. ун-т ім. І. Огієнка, Каф. педагогіки і методик дошк. та початк. освіти; [уклад. : М. С. Гордійчук, Л. Б. Попова, О. Ю. Попова]. – Кам'янець-Подільський : Зволейко Д. Г., 2014. – 151 с.

2. Локалова Н. П. Школьная неуспеваемость: причины, психокоррекция, психопрофилактика : [учебное пособ.] / Н. П. Локалова – СПб. : Питер, 2009. – 368 с. : ил. – (Серия «Учебное пособие»).

3. Мартиненко С. М. Вивчення особистості молодшого школяра засобами педагогічної діагностики [навч.-метод. посіб.] : рек. Вченою радою Київського університету імені Бориса Грінченка / С. М. Мартиненко, М. Д. Осколова ; рецензент: В. І. Бондар, Н. М. Бібік. – К. : Київський університет імені Бориса Грінченка, 2013. – 144 с.

4. Матвієнко О. В. Виховання молодших школярів: теорія і технологія / О. В. Матвієнко. – К. : Стилос, 2006. – 543 с.

5. Матвієнко О. В. Організація педагогічної практики з виховної роботи у початковій школі [Текст] / О. В. Матвієнко ; Національний педагогічний ун-т ім. М. П. Драгоманова. – К. : Стилос, 2003. – 124 с.

6. Попова О. В. Становлення і розвиток інноваційних педагогічних ідей в Україні у ХХІ столітті / О. В. Попова. – Х., 2001. – 256 с.

Додаткова:

1. Брызгунов И. П., Касатиков Е. В. Непоседливый ребенок, или все о гиперактивных детях / И. П. Брызгунов, Е. В. Касатиков. – М. : Изд. Института Психотерапии, 2001. – 96 с.

2. Гусинский Э. Н. Введение в философию образования / Э. Н. Гусинский, Ю. И. Турчанинова. – М. : Изд. корпорация «Логос», 2000. – 224 с.
3. Досвід комплексної мінімальної мозкової дисфункції з синдромом дефіциту уваги та гіперактивністю дітей раннього віку // Соціальна педіатрія. – К., 2005. – Вип. 3. – С. 149–151.
4. Ілляшенко Т. Д. Типологія дітей з труднощами у навчанні / Т. Д. Ілляшенко // Дефектологія. – 1997. – № 2. – С. 37–41.
5. Максименко С. Д., Соловієнко В. О. Загальна психологія / С. Д. Максименко, В. О. Соловієнко. – К. : МАУП, 2000. – 256 с.
6. Мартиненко С. М. Основи діагностичної діяльності вчителя початкової школи : [навч.-метод. посіб.] / С. М. Мартиненко. – К. : Сім кольорів, 2010. – 263 с.
7. Матвієнко О. В. Метод конкретних педагогічних ситуацій : [навч.-метод. посіб. для студ. пед. ф-тів вищих навч. закл.] / О. В. Матвієнко ; ред. В. І. Бондарь. – К. : Українські пропілеї, 2001. – 298 с.
8. Освітні технології : [навч.-метод. посіб.] / О. М. Пехота, А. З. Кіктенко, О. М. Любарська та ін. // За заг. ред. О. М. Пехоти. – К. : «А.С.К.», 2001. – 256 с.

Інтернет ресурси

9. Волкова Н. П. Педагогіка : [навч. посіб. для студ. вищих навч. закл.]. [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://mexalib.com/view/115735>
10. Державна національна програма «Освіта» («Україна ХХІ століття»). [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://zakon4.rada.gov.ua/laws/show/896-93-%D0%BF>
11. Державний стандарт початкової загальної освіти. [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://zakon1.rada.gov.ua/laws/show/462-2011-%D0%BF>
12. Петренко І. В. Динамічні особливості становлення регулятивної сфери школярів з різною навчальною успішністю. [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://lib.iitta.gov.ua/5334/>
13. Підкасистий П. І. Педагогіка : [навч. посіб. для студ. пед. вузів і пед. коледжів]. [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://ibib.ltd.ua/pedagogika-uchebnoe-posobie-dlya-studentov.html>
14. Сухомлинський В. О. Школа радості. Роки дитинства / В.О. Сухомлинський // Вибр. твори в 5 т. – Т. 3. [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://toloka.hurtom.com/viewtopic.php?t=11064>